

Møtereferat

Til: Deltakerne i arbeidsgruppen for bybåndssamarbeidet
Til stede: Toril Skovli, Asker kommune
Kirsti Stokke Burheim, Bærum kommune
Kari Westgaard Berg, Lørenskog kommune
Anders Jørstad, Skedsmo kommune
Helga Sørby, Rælingen kommune
Mette Kleppe, Oppegård kommune
Cecilie Mæle, Ski kommune
Jostein Berger Meisdalen, Bane NOR
Sigrid Furuholt Engelstad, Statens vegvesen
Sofia Lunde, Ruter
Ingeborg Austreng, Fylkesmannen i Oslo og Akershus
Ken Ove Heiberg, PBE, Oslo kommune
Carolyn Grotle, PBE, Oslo kommune
Forfall: Lars Erik Nybø, Jernbanedirektoratet
Per Kierulf, Akershus fylkeskommune
Møtested: Plan- og bygningsetaten
Møtetid: 9:00-11:00
Referatdato: 20.10.2017
Referent: Carolyn Grotle
Ken Ove Heiberg
Saksnummer: 201601716
Neste møte: 25.10.2017

Referat fra møte i arbeidsgruppen for bybåndssamarbeidet 12. oktober 2017

Dagsorden:

1. Merknader til referat fra forrige møte
2. Status om arbeidet med bybåndavgrensningen
3. Prioriterte tema – konkretisering av tema nr. 2
4. Videre fremdrift
5. Eventuelt

1 Merknader til referatet fra forrige møte

Det ble påpekt at det er viktig at referatet sendes til alle deltakere i arbeidsgruppen, både hovedpersonene og varaene slik det ble avtalt tidligere.

Det ble bemerket at temaet for forrige møtet skapte noe forvirring og det opplevdes at man kanskje jobber i feil rekkefølge. Det var en forventning om at metodikk diskuteres før man gikk i gang med selve bybåndavgrensningen på kartet.

2 Status om arbeidet med bybåndsavgrensning

PBE orienterte kort om status for arbeidet med bybåndsavgrensning. PBE jobber kontinuerlig med oppgaven, men har for tiden kapasitetsutfordringer som gjør det krevende å ha rask fremgang.

Neste møte i den interne arbeidsgruppen for bybåndsavgrensningen er 13. oktober for å jobbe videre med forslag til avgrensning av bybåndet. Forslag til metodikk og avgrensning på kart vil bli sendt over til hovedarbeidsgruppen for bybåndssamarbeidet i forkant av neste møte den 25. oktober. PBE har som mål å sende over forslaget så tidlig som mulig slik at deltakerne i arbeidsgruppen har tid til å vurdere forslaget internt i kommunen før møtet i arbeidsgruppen.

Det ble uttrykt misnøye med at arbeidet med avgrensningen gjøres så raskt med for lite tid til medvirkning og forankring. Det ble påpekt at det er svært viktig at det ved oversendelsen av forslaget til det politiske samarbeidsrådet understrekes at dette er et svært grovt første utkast som har begrenset bruksverdi på grunn av manglende forankring i kommunene.

3 Prioriterte tema – konkretisering av tema nr. 2: Felles metoder og prinsipper for fortetting og transformasjon med fokus på kvalitet

På det forrige møte i arbeidsgruppen fokuserte deltakerne på hva vi definerer som bykvalitet og behovet for en mulig veileder/policy for bykvalitet. Innledningsvis ble det tatt opp at det allerede finnes et stort utvalg av veiledere/eksempelsamlinger som tar for seg bykvalitet og fortetting med kvalitet. Blant annet har Statens vegvesen en veileder for helhetlig knutepunktutvikling på høring for tiden og TØI skal levere et kunnskapsgrunnlag for areal- og transportutvikling for klimavennlige og attraktive byer i november. Kunnskapsgrunnlaget tar for seg nærliggende tema, som vil være relevant å se til, men fokus er på kommuneplannivå.

Inntrykket er også at mange kommuner har god kunnskap om hva som menes med begrepet, men at det i gjennomføringen er ulike utfordringer som forhindrer eller reduserer en del prosjekter kvalitetsmessig. PBE foreslår derfor å fokusere mest på gjennomføring av byutviklingsprosjekter samt kommunens handlingsrom og virkemidler for å få til fortetting og transformasjon med kvalitet. Målet med dagens møte i arbeidsgruppen var å avklare om det er behov for en slik veileder/policy/eksempelsamling og hva den i så fall bør fokusere på.

Det ble bekreftet at det er interesse for en veileder/policy/eksempelsamling og at det er nyttig å se på tilnærmingen til problematikken og måten det jobbes på. Det ble diskutert at en veileder skal kunne vise ulike eksempler for fortetting og transformasjon, ta for seg gjennomføringsprosessen og belyse mulige grunner for hvorfor et område har lyktes eller ikke. Blant annet ble det fremhevet at det vil være svært interessant å se på hvordan administrasjonen kan legge frem saker slik at politikerne føler seg trygge nok til å vedta dem. Det ble også fremmet forslag om at det i tillegg kan være nyttig å lage et kursopplegg som tar for seg temaet.

For å sikre at produktet blir relevant og nyttig for kommunene i bybåndet, ble det jobbet gruppevis i tre bolker om følgende tema: 1.) utfordringer og suksesser, 2.) løsninger og muligheter, 3.) eksempler. Innspillene fra gruppearbeidet skal gi grunnlag for å lage en offentlig anskaffelse.

3.1 Utfordringer og suksesser

Gruppene fikk i oppdrag å diskutere følgende spørsmål: Hvorfor får vi ofte ikke til de ønskede urbane kvalitetene? Hva er utfordrende? Men også: hva er lett å få til, hva fungerer i dag?

Følgende punkter ble diskutert:

- Det er ofte veldig komplekse planprosesser, byggetekniske krav og strenge formkrav som bidrar til å låse fast handlingsrommet i områder som skal utvikles og som kan gjøre det vanskelig å få til de kvalitetene man hadde planlagt.
- Det er utfordringer med hvor mye plass man skal gi til bilen i f.eks. Asker. Ikke for mye slik at man ødelegger for prioritering av myke trafikanter og ikke for lite slik at man ødelegger for handel osv. Det ble vist til parkeringsprinsipper for Bergen.
- Ofte mangler det en overordnet plan for området, som fører til at man ikke har fått sett på helheten når det kommer private planforslag.
- Hvordan kan vi sikre at barnefamilier finner det trygt og attraktivt å bli værende i byen fremfor å flytte ut fra de sentrale områdene?
- Det er utfordrende å sikre politisk aksept for tiltak som skal skape god bykvalitet, men som kan oppfattes som «et overgrep» av befolkningen/nabolaget. Det kan ofte variere hvor mye naboer i forskjellige utbyggingsprosjekter involverer seg og hvilken innstilling de har til prosjektet. Dette kan føre til veldig ulike resultater i relativt like prosjekter.
- Første prioritet for utbyggere er økonomien. Variasjoner i tomtepriser gir ulike muligheter for å sikre god kvalitet og hurtigheten i transformasjonsprosesser. Det er vanskelig å håndtere for en planlegger.
- Eiendomsforhold er ofte en utfordring. Det er en vesentlig forskjell på store industriområder som skal transformeres og de mer bymessige områdene som har en mer oppstykket eiendomsstruktur.
- Ofte mottar kommunene private planforslag, som går igjennom runder med revidering før endelig forslag. Ved uenighet bør kommunen heller ha mulighet til å levere et alternativt, og godt gjennomarbeidete planforslag hvor viktige grep for bykvaliteter løftes frem og gis høyere prioritering enn utbyggers forslag.
- Utbyggerne påstår gjerne at det er behov for en bestemt type leilighet, og at barnefamilier ikke er modne til å flytte i leiligheter. Kommunen mangler kompetanse på området for å kunne motargumentere.
- Begrepsbruken kan være vanskelig. «By», «urbane kvaliteter» kan høres skummelt ut for noen politikere. Kanskje bør vi finne på andre begreper.
- Det kan være utfordrende at det er «korte veier» i kommunen. Politikere kjenner ofte utbyggerne og grunneierne.
- Planprosessene er ofte for raske slik at ikke det er tid til å se helheten.
- Mange politikerne er ofte ikke godt nok kjent med bykvaliteter, og de overordnede målene for området/planen. De har ofte ikke nok kunnskap om byutvikling.

3.2 Løsninger og muligheter

Spørsmålene som ble stilt til gruppene i bolk to var: hvilke løsninger og muligheter har vi? Fokus skal være på våre virkemidler og vårt handlingsrom.

Følgende punkter ble diskutert:

- Grundige prosesser med mye medvirkning og et godt gjennomarbeidet plangrunnlag med gode analyser er viktig for å ha større gjennomslagskraft. Det er viktig å ha nok tid til å jobbe med planene.
- Det svært viktig med gode overordnede planer som har en bred politisk forankring.
- Det kan være hensiktsmessig å gjennomføre noen analyser samlet for hele byen/stedet eller større områder, slik at det ikke må gjøres analyser for hvert område som skal reguleres. Da vil man også se mer helhetlig på problemstillingen. Eksempler kan være veiledende plan for offentlig rom, funksjonsanalyser, analyser for volumer og høyder.
- Noen prinsipper bør ligge til grunn, f.eks. gatesnitt, utforming av byrom og møteplasser, parkeringspolitikken osv, og det må mye til for å kunne fravike disse prinsippene.
- Kommunen må ta en ledende rolle, overbevise politikere og forslagstillere om hva som er gevinsten.
- Å bruke de riktige begrepene er svært viktig. God kommunikasjon med politikerne, som ofte har helt andre utdanningsbakgrunn, er avgjørende.
- Kunnskapsheving for politikere er viktig slik at planer får bredere tilslutning. Politikerne bør ha en forståelse at byutvikling er viktig og at byene/stedene må være attraktive. Hvis ikke byutvikling er godt nok forankret som noe viktig, er det svært vanskelig å få til noe.
- Lokalpolitisk eierskap er viktig.
- Det er nyttig for kommunen å være med på ulike programmer og nettverk.

3.3 Eksempler

I siste bolk ble det diskutert om det finnes eksempler på fortetting og transformasjon som vi kan lære noe av. Hva konkret fungerer bra eller dårlig i prosjektene? Hvorfor ble resultatet slik? Hva var kommunens rolle?

Eksempler som ble diskutert:

- Hovinbyen i Oslo – det er mange gode overordnede grep for utvikling av området. Det som allerede er bygd har varierende kvalitet:
 - Ensjø ved Tiedemannsparken: bakkeplan fungerer godt.
 - Løren fremstår som for tett, med for lite variasjon og ingen gode uteområder. Her kan det være interessant å se på hvorfor overordnet plan ikke ble fulgt (skulle egentlig være karrébebyggelse)
- Kværnerbyen i Oslo
- Føyka-Elvely i Asker: kommunen har stilt høye kvalitetskrav. Det at kommunen er grunneier har gjort prosessen lettere. God kommunikasjon og tid har vært viktige faktorer. Føyka-Elvely har ikke blitt utbygd enda, så det gjenstår å se hvordan området blir til slutt.
- Billingstadsletta vest i Asker – Også her har kommunen hatt en tydelig rolle. Også dette området har ikke blitt utbygd enda.
- Lillestrøm – Storgata og Kanalveien har ikke blitt så bra.
- Fornebu – strandsonen blir brukt til bedrifter som i dag nedbemannes og flytter. Burde området blitt brukt på andre måter?
- Ås sentrum – det fremstår som utviklingen skjedde kvartalsvis uten helhetlig tilnærming.

Det var enighet om at det kan være nyttig å analysere ulike eksempler og se på hva som fungerer bra og/eller dårlig. Det ble trukket frem at det også kan være mye læring i å se på hva man ville gjort annerledes om man skulle gjort prosjektene om igjen.

Avslutningsvis ble det pekt på at det er viktig at dokumentet (veileder/policy/eksempelsamling) blir konkret og tar med seg detaljer om organisering, prosesser, kompetanse, avtaler, medvirkning. Det er nyttig om det blir noe håndfast, gjerne med en form for oppskrift helt ned på detaljnivå.

4 Videre fremdrift

Det foreslås at hver kommune trekker frem tre gode og tre mindre gode prosjekter som kan være nyttige å se på.

PBE skal jobbe videre med innspillene fra gruppearbeidet. Basert på innspillene skal PBE utarbeide et først utkast til en offentlig anskaffelse for en veileder/policy/eksempelsamling. Forslag til anskaffelse skal diskuteres på et senere møte i arbeidsgruppen. Arbeidsgruppen skal involveres i så stor grad som mulig for å sikre at sluttresultatet blir relevant og nyttig for kommunene i bybåndet.

Forslag til avgrensning av bybåndet blir tema på neste møte i arbeidsgruppen, som finner sted onsdag 25. august.

5 Eventuelt

Ingen saker ble tatt opp.